

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1256

Vragen van de leden **Jasper van Dijk**, **Van Nispen** en **Leijten** (allen SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, van Justitie en Veiligheid en voor Klimaat en Energie over *Chinese inmenging in Nederland* (ingezonden 2 november 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Ministers voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, van Justitie en Veiligheid, van Infrastructuur en Waterstaat en van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 13 januari 2023).

Vraag 1

Zijn de berichten over Chinese «politiebureaus» in Nederland juist?¹

Antwoord 1

Deze berichten zijn verontrustend. De vestiging in Nederland van «overzeese politie service stations» is onacceptabel. Het kabinet heeft dan ook direct stappen genomen en de stations zijn inmiddels gesloten.

Vraag 2

Op welke basis verblijft het personeel van de Chinese «politiebureaus» in Nederland? Om hoeveel personen gaat het? Kunnen deze personen in Nederland blijven, nu gebleken is wat zij hier doen?

Antwoord 2

Tot op heden zijn er geen aanwijzingen dat personeel vanuit China is uitgezonden voor werkzaamheden in deze stations. Volgens de Chinese ambassade zou het gaan om lokale vrijwilligers. Nader onderzoek door de relevante autoriteiten naar de opzet van deze stations en de activiteiten die zij hebben uitgevoerd, loopt nog. Afhankelijk van de bevindingen kunnen nadere stappen volgen.

Vraag 3

Worden deze personen strafrechtelijk vervolgd en zo ja, op welke basis?

¹ NRC, 26 oktober 2022, «De lange arm van Beijing reikt tot diep in de Randstad» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2022/10/26/de-lange-arm-van-beijing-reikt-tot-diep-in-de-randstad-a4146460>).

Antwoord 3

Wanneer er sprake is van een vermoeden dat een strafbaar feit is gepleegd, kunnen politie en Openbaar Ministerie onderzoek instellen. Indien opportuun kan besloten worden tot strafrechtelijke vervolging. Het kabinet doet geen uitspraken of dat in dit geval aan de orde is.

Vraag 4

Had de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) deze Chinese «politiebureaus» al in het vizier? Zo ja, waarom werd er geen actie ondernomen? Zo nee, hoe is dat mogelijk?

Antwoord 4

Over het kennisniveau, de werkwijze of de bronnen van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten doet de AIVD, zoals bij u bekend, in het openbaar geen uitspraken.

Vraag 5

Waar ligt voor u de grens als het gaat om buitenlandse inmenging in de Nederlandse samenleving? Acht u de kaders van het (straf)recht hiertoe voldoende?

Antwoord 5

Nederlandse burgers moeten, ongeacht hun achtergrond, in staat zijn om in vrijheid eigen keuzes te maken. Het kabinet hanteert dan ook als uitgangspunt dat het andere landen vrij staat om banden te onderhouden met personen die in Nederland wonen, mits dat gebeurt op basis van vrijwilligheid en zolang dit past binnen de grenzen van onze rechtsstaat en het de participatie van Nederlandse burgers niet belemmert.

Om ongewenste buitenlandse inmenging (OBI) tegen te gaan, heeft het kabinet reeds in 2018 een nationale drie sporenaanpak ontwikkeld, bestaande uit het diplomatieke spoor, het weerbaarheidsspoor en het bestuurlijke/strafrechtelijke spoor.

Personen in Nederland die te maken krijgen met ongewenste buitenlandse beïnvloeding, kunnen hiervan aangifte of melding doen bij de politie. In het geval van strafbare feiten, kunnen politie en Openbaar Ministerie een strafrechtelijk onderzoek doen. Daarnaast helpen de meldingen bij het opbouwen van een integraal dreigingsbeeld rond OBI en bij het voeren van de twee andere bovengenoemde sporen van de nationale OBI-aanpak. Een toelichting op het meldpunt Ongewenste Buitenlandse Inmenging is opgenomen in de Kamerbrief Aanpak Statelijke Dreigingen van 28 november 2022.

Naast bovenstaande werkt de Minister van Justitie en Veiligheid momenteel aan een wetsvoorstel voor de uitbreiding van de strafbaarheid van spionageactiviteiten, op grond waarvan het strafbaar wordt gesteld schadelijke handelingen te verrichten ten behoeve van een buitenlandse mogendheid als daardoor gevaar ontstaat voor de veiligheid van een of meer personen of voor (andere) fundamentele belangen in relatie tot de nationale veiligheid. Over dit wetsvoorstel is inmiddels advies ontvangen van de Raad van State. Het wetsvoorstel zal naar verwachting op korte termijn aan Uw Kamer worden aangeboden.

Vraag 6

Wat onderneemt u om aan de Chinese autoriteiten kenbaar te maken niet gediend te zijn van dit soort activiteiten?

Antwoord 6

Het kabinet heeft langs drie lijnen dit signaal afgegeven. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft op maandag 31 oktober de Chinese ambassadeur te verstaan gegeven dat de stations onmiddellijk dienen te sluiten en hun activiteiten moeten beëindigen. De Nederlandse ambassade in Peking heeft deze boodschap herhaald bij de Chinese autoriteiten. Daarnaast heeft de premier dit onderwerp ter sprake gebracht in zijn gesprek met president Xi tijdens de G20-top op Bali.

De Chinese ambassade heeft sindsdien bevestigd dat de stations inmiddels zijn gesloten.

Vraag 7, 8 en 9

Wat vindt u van het besluit van de Duitse regering om akkoord te gaan met de overname van 24,5% van een haven in Hamburg door een Chinees staatsbedrijf?²

Welke infrastructuur in Nederland is (gedeeltelijk) in handen van Chinese statelijke actoren? Kunt u een overzicht aan de Kamer leveren?

Hoe voorkomt u dat China deze bezittingen als politiek drukmiddel inzet?

Antwoord 7, 8 en 9

De fysieke hoofdinfrastructuur van Nederland (zoals hoofdwegen, vaar- en spoorwegen) is in publieke handen. Dat geldt ook voor de zeehavens van nationaal belang. Een deel van de deepsea containerterminals in de Rotterdamse haven is in bezit van Chinese bedrijven; van de totale capaciteit van 16,4 miljoen TEU³ wordt zo'n 12 miljoen TEU overgeslagen via de desbetreffende terminals.

Ieder land maakt een eigenstandige afweging ten aanzien van de economische belangen en mogelijke risico's voor de nationale veiligheid die uit kunnen gaan van investeringen en overnames. De aanwezigheid van Chinese bedrijven in Nederlandse infrastructuur is niet per definitie onwenselijk. Het wordt onwenselijk als de aanwezigheid van buitenlandse partijen onze publieke belangen in gevaar brengt door het ontstaan van risicovolle strategische afhankelijkheden of als de continuïteit van vitale processen kan worden aangetast.⁴

Het kabinet is van mening dat het essentieel is dat onze havens hun belangrijke maritiem-logistieke (hub) functie voor onze economie onafhankelijk en veilig kunnen uitoefenen. Waar de Chinese (economische) aanwezigheid, of inmenging van bedrijven uit andere landen, publieke belangen in gevaar brengt dient actie genomen te worden. Afstemming met onze buurlanden en de Europese Commissie is daarbij tevens essentieel, om te voorkomen dat havens tegen elkaar worden uitgespeeld.

Om ons weerbaarder te maken heeft het kabinet onder andere de versterkte aanpak ter bescherming van de vitale infrastructuur aangekondigd. Met deze versterkte aanpak wil het kabinet voorkomen dat risico's een bedreiging vormen voor de continuïteit, integriteit en vertrouwelijkheid van de Nederlandse vitale processen en werkt daartoe aan adequate weerbaarheid. De versterkte aanpak vitaal zet in op het verbeteren van de bescherming van de Nederlandse vitale infrastructuur door het vitaalbeleid, de beleidscyclus en het vitaalstelsel te herzien. Het (laten) meewegen van nationale veiligheid bij inkoop en aanbestedingen in de vitale infrastructuur zal hierin worden meegenomen. Daarnaast wordt ook in dit traject doorlopend ingezet op bewustwording van de dreiging die uitgaat van statelijke actoren bij inkopers, binnen de rijksoverheid en bij vitale aanbieders. Uw Kamer wordt begin volgend jaar nader geïnformeerd over de versterkte aanpak vitaal.

Vraag 10 en 11

Deelt u de mening dat we cruciale sectoren, zoals onze energievoorziening, juist in eigen handen moeten nemen? Zo nee, hoe voorkomt u dat we daar geen enkele zeggenschap meer over hebben?

Wat onderneemt u om verwerving van Nederlandse infrastructuur door andere landen waaronder China in toom te houden?

Antwoord 10 en 11

Ik deel dat we vitale processen moeten beschermen tegen investeringen die risicovolle strategische afhankelijkheden kunnen veroorzaken, de continuïteit van het vitale proces kunnen schaden of op een andere manier de nationale veiligheid of onze publieke belangen kunnen raken. Naast de acties die in het antwoord op vragen 8 en 9 zijn opgesomd, is de wet Veiligheidstoets Investerings, Fusies en Overnames (Vifo) opgesteld. Deze voorziet in instrumenten om risico's voor de nationale veiligheid als gevolg van

² NOS, 26 oktober 2022, «Haven Hamburg deels in Chinese handen: omstreden deal met hoofdrol Scholz» (<https://nos.nl/artikel/2449842-haven-hamburg-deels-in-chinese-handen-omstreden-deal-met-hoofdrol-scholz>).

³ Aanduiding voor de afmetingen van containers. De afkorting staat voor Twenty Foot Equivalent Unit.

⁴ Zie ook Kamerbrief Open Strategische Autonomie, Kamerstuk 35 982, nr. 9

investeringen, fusies en overnames te mitigeren. Met deze wet kunnen zeggenschapswijzigingen in bepaalde bedrijven ex ante worden getoetst, waarna eventueel mitigerende maatregelen kunnen worden opgelegd en in het uiterste geval transacties kunnen worden geblokkeerd. De wet Vifo is van toepassing op vitale aanbieders die buiten bestaande sectorale investerings-toetsen vallen (zoals de Elektriciteitswet, de Gaswet en de Telecommunicatiewet) alsmede op beheerders van bedrijfscampussen en ondernemingen actief op het gebied van sensitieve technologie. De wet Vifo treedt naar verwachting begin 2023 in werking, met een terugwerkende kracht vanaf 8 september 2020.